

Tuje mi je zvenel njegov glas in ves tuj se mi je naenkrat zazdel tudi on sam. Hladno sva se poslovila.

In ko sem šel sam dalje, sem ugotovil v svoji duši, da Čačka ni več. Da, zginil je tisti dobri, ljubeznivi Čaček, ostal je gospod Janez Fende, mož, kakršnega zahteva življenje. Čaček pa je zginil, kakor je zginila moja lepa mladost. Nikoli več ga ne bo nazaj, nikoli več ne!

Mirko Kunčič

Beseda sladka

Beseda sladka v srcu poje:

O, moja mati!

Kako spomini v tvojih zarjah
so topli, zlati.

Prav vsako žalost, ki je v srcu
mi zaključala,

v smehlaj srebrn ljubezen tvoja
je prekovala.

Prav vsaka solza, ki je lice
mi orosila,

ob tebi se v utrinek zvezdnat
je spremenila.

Beseda sladka v srcu poje:

O, moja mati!

Kako spomini v tvojih zarjah
so topli, zlati.

Adam Milkovič

Trije bratje

Narodna pravljica

Neke daleč je živel v siromašni koči oče s tremi odraslimi sinovi. Težko so se preživiljali; premalo je bilo zemlje okoli koče, premalo dela in kjer ni dela, tam ni jela. Po očetovi smrti je bilo življenje še težje. Tako tjavdan so životarili sinovi, Bogu so čas kradli in posedali okoli koče. Pa je nekega dne sklenil najmlajši brat:

»Tako ne pojde več. V svet stopim, delo si poiščem.«

In je šel in hodil ure in ure po samotni cesti, ki je vodila v daljni svet. Tretjega dne je srečal starca:

»Bog daj dober dan, oče!« je obstal.

»Pozdravljen, sinko! Kam te vodi pot?«

»Za delom grem,« je odvrnil mladenič. »Trije smo pri hiši, pa ni dela niti za enega, brez dela pa ni jela, pravijo. Kar tako ne moremo živeti,« je pokazal svoje lopataste dlani.

»E,« je dejal starec, »pri meni ga lahko dobiš; ovce bi pasel, nič hudega ti ne bo.«

In sta se domenila. Najmlajši brat je ostal pri starcu. Iz dneva v dan je pasel in se veselil vsakega dne, ki je zardel čez vrhove zasneženih gora. Nekega dne pa je rekel starec:

»Jutri pa, sinko moj, boš gnal ovce na onole jaso,« in mu je pokazal sosednji hrib. »Daleč je to, pazi, da ovce ne ostanejo same!«

Prišlo je jutro in pastir z ovcami na pašo. Pa je ob poti zagledal hišo. Skozi odprta okna se je razlegalo rajanje, petje in smeh, samo ve-

selje je bilo tam. Ovce v hrib, pastir v gostilno in je ostal tam do mraka. Pride zvečer z ovcami nazaj domov, starec pa za njim in ga pobara.

»Kako je bilo, sinko?«

»Dobro, oče! Devet sem jih odgnal na pašo in prav toliko domov prignal.«

»Prav,« odorne starec. »Jutri ti bom plačal in se boš lahko spet vrnil domov.«

In je zjutraj napsezgodaj položil predenj mošnjiček srebrnikov in kos belega kruha. »Zdaj pa kar hočeš,« je rekel, »mošnjo srebrnikov ali pa ta kos kruha z božjim blagoslovom.«

Pastir se je namuznil, segel po mošnji in se poslovil.

S prisluženim denarjem so bratje nekaj časa kar lepo živeli. A prekmalu je bila mošnja prazna in bratje razočarani ...

In se je odpravil na pot srednji brat, poiskal starca in se udinjal pri njem za pastirja. Kakor mlajši, je tudi ta nekaj časa kar vestno opravljal delo. Slednjič pa je tudi njega zapeljala izkušnjava. Vsak dan je bila večja, glasnejša. Slednjič ga je zvabila v skrivnostno hišo, in ker je bilo tu vse zastonj, jedača in pijača, se je pastir šele proti večeru opotekel na cesto. Tam so ga že čakale ovce in žalostno blejale v mrak.

»Kako je bilo?« je vprašal starec naslednje jutro.

»Pav lepo, oče!« si je pretegnil ude pastir.

»Ali si bil na hribu?«

»Seveda sem bil,« se je zlagal pastir in oprezal za mošnjičkom, ki ga je postavil predenj starček.

»Plačal ti bom,« je nadaljeval starček. »Kaj hočeš, mošnjo ali kos kruha z božjim blagoslovom?«

Ne bele ne črne ni rekel pastir, po mošnji je segel in se poslovil. Zdirjal je proti domu in že od daleč zakričal:

»Še se bomo dobro imeli!« Potresel je z mošnjičkom — pa glej spaka, ko so pogledali vanj, so bili v njem sami železni novci ... Kaj so hoteli? Kakršno delo, tako plačilo!

In se je slednjič odpravil v svet najstarejši brat. Kajpada je tudi ta najprej potrkal na vrata, kjer sta služila ostala dva brata. In je služil tu že nekaj dni, ko je bilo treba gnati ovce mimo tiste skrivnostne hiše. Čim bliže je bil, tem lepše pesmi so donele skozi priprta okna. Od povsod so se mu smejali veseli obrazi in ga vabili: »Pusti ovce, človek, svojo pot naj gredo, ti pa se razveseli tu med nami! Vsega imamo v izobilju: jedače in pijače.« Že je pastirju zastajala noga, izkušnjava je bila večja in večja, pa je le odmajal z glavo, podvziral korak in stopil za ovcami, ki so blejale pred njim. O mraku se je vrnil:

»Kako je bilo, sinko?« je vprašal starček.

»Kar dobro,« se je pohvalil pastir in legel k počitku.

Prišel je dan in z njim starček z mošnjičkom in kosom belega kruha.

»Plačal ti bom,« je rekel, »vzemi kar te je volja: mošnjo ali kos kruha z božjim blagoslovom — eno ali drugo, kar hočeš.«

Pastir je segel po kruhu, se zahvalil in odšel proti domu.

Brata sta ga že od daleč opazila. Stekla sta mu naproti; kako pa sta se začudila, ko je potegnil iz žepa kos belega kruha.

»Ta je lep!« sta se smejala, »s koščkom kruha ti je plačal! Mari bi bil mošnjo vzeti! Res, lep svetnik si!«

»Bog pomagaj,« je odornil brat, »njegova volja je bila, bo že kako!«

»Z mošnjo denarja bi si lahko nakupili deset, dvajset hlebov,« sta sitnariła brata. »Kaj hočemo zdaj trije z enim samim koščkom kruha?«

»Pojejta ga sama!« je nejevoljno odornil brat.

Tedaj pa se je zgodilo čudo. Jedla sta brata, jedla — kruha pa je bilo zmerom več. Kmalu ga je bila polna miza. Seveda so se vsi trije začudili, da nikoli tega in kako bi se nel! Pa se je novica kmalu raznesla daleč po deželi. Od blizu in daleč so jeli prihajati ljudje in so pravili, da tako dobrega kruha ni dobiti nikjer drugje. Drago so ga plačevali — in se je tako za eno mošnjo polnila druga. Od tistih dob so rekli tej hiši pri Pekarjevih. Baje stoji še dandanes; če je še kaj kruha pri hiši, pa ne vem.

Svjatoslav

Kresna pesem

Mi smo polja varovali
pred mrakovi, pred meglami,
da bi nam kaj darovali,
ko se svetel dan predrami.

Čez polje so šli oblaki —
da ne bili bi mrakovi!
Čez gorice bele sence —
da ne bili bi strahovi!

Smrt pri nas naj ne ubija,
naj ne pride toča v kraj,
Jezus mali in Marija
naj nam dasta sveti raj!

Svjatoslav

Pastirska kresna pesem

Jezus je po polju hodil,
sonce, dež je s sabo vodil —
lepa, lepa lilija.

Po planini čredo pasel,
med pastirji reven rasel —
lepa, lepa lilija.

Judje pridejo srditi,
hočejo Boga kupiti —
lepo, lepo lilijo.

Niso ga pastirji dali,
so ga v izbico peljali —
lepo, lepo lilijo.

Niso Jezusa dobili,
čez polje so se vrnili —
lepa, lepa lilija.

Jezus hodi med ovčami,
k dnevu svetlemu jih dramí —
lepa, lepa lilija.